

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Postilla Guillelmi super Epistolas et Euangelia: per totius
anni circu[m]itum: De tempore/ Sanctis/ et pro defunctis**

Guilelmus <Parisiensis>

Basel, 1513

VD16 E 4385

Quarta Epistola. Scriptu[m] est em[...].

urn:nbn:de:hbz:466:1-30573

A **a** **C**enit ira dei. i. vindicta. **b** **C** In filios diffidentie. i. pccōres: q̄ de salute ppria diffidebat. **c** **N**olite ergo fieri pccipies eor. imitatio. **d** **E**rat is em̄ aliqñ tenebre. **E**y. i. inuoluti tene-

abraā duos filios ha. bismael et isaac. **n** **C** Unum. i. bismael. **o** **D**e ancilla. scz agar: que erat ancilla Sarē vxoris abraē. **p** **E**t vnū de libera. i. vxore ppria. i. isaac: quē sara genuit. **q** **S**ed

a **u**it. i. post cōuersi onē vestras ad fidē christi. **f** **L**ux i dño. i. lucidi facti estis p donū grē: q̄ illustrat intellectū i fide. **g** **E**t filij lucis abu. **E**y. i. pcedēdo de pccate i dñe. **h** **F**ructus em̄ lucis. i. sancte vite: scz est. **i** **I**n omni bonitate. i. cordium. **k** **E**t iusticia z veritate.

is qui de ancilla. id est bismael. **r** **S**cōm carnē natus est. id est q̄ modū naturalem sicut alij hoies: et sine vlla pmissiōe nat⁹ est. **s** **Q**ui aut de libera. i. de vxore ppria: scz isaac. **t** **P**er re: promissione. scz diuinā: quia ex promissione angeli sara cōcepit: et cū in raculo: qz pater cētum annor erat: et maē nona ginta annorum. **v** **Q**ue sunt p allegoria dicta. id est p sensum alter q̄ videntur verba sonare: quia iā dicta debēt intelligi mystice: qz mysticū sensum habent. **Pro quo notandum: q̄ est quadruplex sacre scripture sensus. Historicus: quādo factum narrat. Tropologicus: cum ex his que facta sunt: aliq̄ faciēda ostendunt. Allegoricus: Anagogicus: per que de supernis et eternis tractat. Veritas. Littera gesta docet: quid credas allegoria. Moral quid agas: quo tēdis anagogia. Et hec em̄ sunt. id ē significat. **Y** **D**uo testamenta. i. vetus z nouū. **z** **C** Unū quidē datum. i. vetus testā-**

Postilla

B

Scriptū est em̄ ā nīā ab raā duos filios ha. zc. **A**n̄ inītiū illi⁹ eplē scribit san. paulus dicēs: Emulamini aut i bono semp: z non tñ cum pccatis sum apud vos: filioli mei quos iterū pcurio: donec christus reformet i vobis. **T**ūc post pauca sequit eplā hodierna. **I** **S**criptū est qm̄ abraam duos filios habuit. **U**bi notandū q̄ nos omnes filij dei sumus p creati onē: sed nō omnes p gratiā: et qui hic in p̄senti filius dei p gratiā non fuerit: in futuro filius gloriē nō erit. **E**t sic duplices filios habet deus: de q̄b⁹ dicit in hodierna eplā per typū filiorū abraē: cū dicit: **S**criptū est em̄. in Genesi. **m** **Q**uoniam

Scriptū est em̄

qm̄ abraam duos filios ha-

lios habuit: unū de ancilla: z unū de libera. **S**ed is qui de ancilla:

fm̄ carnē natus est. **Q**ui autē de libera per re: promissione.

Que sunt p allegoriā dicta. **H**ec em̄ sūt duo testamēta. **U**nū quidē

cū per id quod factū est: aliquid futurum intelligit. **A**nagogicus fm̄ **Trag.** est: per que de supernis et eternis tractat. **Veritas.** Littera gesta docet: quid credas allegoria. **Moral** quid agas: quo tēdis anagogia. **Et hec em̄ sunt.** id ē significat. **Y** **D**uo testamenta. i. vetus z nouū. **z** **C** Unū quidē datum. i. vetus testā-

Sci. 21. a.

Dominica.III.in Quadagesima

E mētū. **a** **C** In mōte sina. **f** ipſi moyſi i
duab⁹ tabulis lapideis. **b** **C** In ſeruitu
tē generās. **ſup.** iudeos: q̄ timore p̄ne
z p̄miſſiōe r̄paliū ſeruiērūt z obediērunt
deo: nō ſilialiter ſz ſeruiliter. **c** **Q**ue eſt

agar. **i.** q̄ ſignifica
tur p̄ agar ancillā.

d **C** Sina enim
mōs ei ara. **f.** mi
norū ſm baymonē:
q̄ ſua magnitudine
diuerſas puincias
tangit: z ſua extre
mitate vicinus eſt
terre p̄miſſionis.

e **Q**ui dicit^r
eſt. **i.** vicinus eſt.

f **C** Et. **f.** r̄e p̄miſ
ſionis. **g** **Q**ue
nūc ē hic. et ſer.

cū ſi. ſuis. **Ly.** **i.**
cū iudeis i p̄uente
legē. **b** **C** Illa au

tē hic. **i.** ecclia de
gentib⁹ p̄gregata.

i **Q**ue ſur. ē. q̄
ad affectū deſy. **ſpē**
celeftiū. **k** **C** Libe

ra ē. **ſin.** **i.** i. liber
tate euāgelij poſ
ta ē. **l** **Q**ue eſt

mī nra. **i.** ſpūali
nos generās p̄ ba
ptiſmum: de qua

m **C** ſc̄ptū ē. in
eſaia. **n** **C** Etare

ſte. que nō par.
Ly. **i.** ecclia gentiū

de q̄ venit chriſtia
nitas: q̄ erat ſteril

ab opib⁹ bonis añ
aduentum chriſti.

o **C** Erūpe. **f.** q̄tū
ad gaudiū intrinſe

cum. **p** **C** Et cla

ma. q̄tū ad gaudiū extrinſecū. **q** **Q**ue

nō par. **ſor.** **i.** ad generandū filios chri
ſti nō conat^r. **r** **Q**uia mī. ſi. deſerte

i. de p̄uente gentilitatē ad chriſtū cōuerſe

ſe.

q̄ añ erat deſerta a deo. p̄p̄ ei⁹ idolatriā.
s **C** Abagis q̄ ei⁹ q̄ hz viz. **i.** ſynago
gē: q̄ i mōte ſinai deſpōſata fuit deo i ſuſ
ceptione legis: qz ſic mulier regit a viro:
ſic z iudei i ye. teſta. regebāt p̄ legē moy
ſi. **r** **C** Nos autē

frēs. ſz chriſtiani.

v **C** Scōz iſaac.

i. ad ſilitudinē ei⁹.

r **C** P̄miſſio:

nīs ſi. ſu. **i.** genit

p̄ grāz i baptiſmo.

v **C** S3 quomo

do. id eſt quemad

modū. **z** **C** Tunc

is. id eſt biſmael.

a **Q**ui ſm car

nē. **i.** **C** Hatus

fue. p̄ſe. eū q̄ ſm

ſpū. **i.** iſaac: q̄ ſm

p̄miſſione. **f.** ſpūſ

ſc̄i ex matre ſterili

nat^r ē. **c** **C** Ita et

nūc. in p̄nti mali

p̄ſequent bonos.

d **C** S3 qd dicit

ſc̄ptura. i. geneſi.

e **C** Eūc ancil

lam. **i.** ſynagogā.

f **C** Et filiū ei⁹. **i.**

quemlibet de ſyna

goga. **ſor.** ad lit

terā. **Cū** em vidit

ſet ſara biſmael lu

dentē cum filiū ſuo

iſaac: z nō placuit

ſet ei lud⁹ iſte: dixit

abrag. **Eūc** ancil

lā z filiū eius. **Q**ui

admonit^r acq̄uit

ei: et eiecit agar et

biſmael: p̄ qd ſigu

ratū fuit q̄ ſynago

ga cū cerimonialib⁹

z obſeruatōib⁹ ſuis

a cōſortio fidelīū erat i aduētū chriſti abij

ciēda. **g** **C** Hō em hē. erit filiū ancil

le. **ſor.** **i.** iude⁹ fili⁹ ſynagoge. **b** **C** Cū ſi

lio libere. **i.** cū chriſtiano filio ecclie. **In**

Eſa. 54.

ſc̄pt. 21.0

A bonis em tpalib⁹ pmixti sunt mali cu bo-
nis: immo qñq; mali plus habet de tpali
bus: sed i hereditate soli boni participat:
Scñ. 25. a vñ abraā filius cōcubinay largit⁹ ē mune-
ra: sed isaac seruauit hereditatē. a **E**ra

redēptionē hūani generis dñ. e **C**hri-
stus assistēs. i. deo pñ ad interpellādū
p nobis. **C**ñ dicit: **A**duocatū habemus
apud patrē chrištū iēsu: q̄ est ppiciatio p
pctis nostris. f **C**ōtifer. **B**or. ad ho-

q̄ frēs nō sum⁹
ancille filij. **B**or.
id est synagoge: vt
seruam⁹ legi: et ser-
uituti legalis sub-
iecti. b **E** Sed li-
berē. i. ecclie mili-
tantis. c **Q**ua-
libet. f. a seruutute
legis. d **C**hri-
stus nos libera-
uit. **E**y. qui p suā
bñdictā passionē
legalia euacuauit.

Itaq; fratres non sumus ancille
filiy sed libere: qua libertate chri-
stus nos liberauit.

Dñica in Passione domini.
Ad Hebr. IX. c. circa mediū.

Ratres: chri-

Istus assistēs pñfex
fuit tabernaculū celū et perfectius.

amplius et perfectius tabernaculū

nō manufactū. i. nō hui⁹ creatio-

nis: neq; p sanguinē hircorū aut

vitulorū: sed p pñiū sanguinē in

troiuit semel i sctā eterna redē-

ptōe inuēta. **S**i em sanguis hir-

corū aut thauorū et cinis vitule

aspisus inqñatos sc̄ificat ad emū

dē. inuēta. **V**in. q̄ nō poterat iueniri in

veteri testamēto. q̄ **S**i em sanguis

hir. aut thau. et ci. vitule. mixtus aq̄.

r **A**spisus. q̄ significat futurā passio-

nē chriști. s **I**nqñatos sanctifi. ad

emū carnis. **P**m legē. **O**is aia q̄ tēge-

rit morticinū: imunda erit septē diebus:

ita vt nō liceret ei ingredi tabernaculū: p

aspisōē em aq̄ expiatiōis mūdabat quo

Postilla
Ratres
chri-
stus
pñfex
pon. cē

Ante initiū illius
eplē scribit s̄a. pau-
lus dñ. **Q**ui erat in
veteri testamēto
tabernaculū factū
pñfex: in q̄ erat can-
delabra et mēsa: p
positio panum: qd
dicit sctā: post secū-
dum tabernaculū
qd dicit sctā: qd
aureū habēs thuri-
bulū: et arcā testa-
mētī: circūtectā ex
omī pte auro: in q̄
erat vna aurea et
māna: et p̄ga aarō:
q̄ frondit: et tabule testamētī. **I**n pñū q̄
dē tabernaculū semp itroibāt sacerdotes
sacrificiorū officia psumātes. **I**n scdm au-
tē semel in anno solus pñfex: nō sine san-
guine: quē offerret. p sua et ppli ignorātia:
q̄ parabola est tps instantis. **T**ūc sequit⁹
eplā hodierna: in qua agit de chriști san-
guinis aspisione: et sup mortis passioē. **E**t
ostēdit paulus efficacā dñice passiois in

A a **C**ho rapinā arbitrat^r est. dicēdo
b **C**esse se eq. deo. s. p^ri p^rm diuinā na
turā sicut angel^o lucifer z p^rmi parētes: q^o
p^rm Aug. voluerūt rape diuinitatē / z p^rdi
derūt felicitatē. c **C**sed semet. exina

ni. i. marie hūilia/
uit. o **C**formā

serui accipiens.

Unā. i. hūanitatē

assumens / in q^o nob^{is}

seruiret. e **C**In

similitudinē hō. fa

ctus. i. passibilis z

mortalis / sicut alijs

hōibus: z alios de

fect^o nature hūane

assumēdo. f **C**Et

habitu. i. i. quēsa

tionē. g **C**Inye

tus. i. est. h **C**Et

hō. q^o inter hōies

durit vitā commu

nē. vñ: Genit filius

hōis māducans et

bibens. i. **C**hūli

auit semet. **A**y.

ad dandū nob^{is} exē

plū. k **C**Factos

obediēs. scz deo

p^ri. i. **C**Usq^{ue} ad

mortē: mortem

aut cruc. **B**or. q^o

erat pena latronū.

vñ: **B**orte tū p^ri

sima condēnemus

eum. m **C**Pro

pter qd^o et deus

scz pater. n **C**Ex

altauit illū. **A**y.

id est in sua resurre

ctione et ascensioe

christus gloriā sui

corpis et eius exal

tationem ad celos

meruit p^r suā passionem. o **C**Et dona

uit illi nomē qd^o ē sup^{er} omē no. **B**or.

hoc nomē. i. de^o: vt. i. ille q^o ē hō dicat de

us. p **C**Et in noie iesu oē ge. fle. ce.

lestiū terre. z inferno. **A**y. i. oēs sibi

exhibeat reuerētiā: angeli / hōies z dēmo

nes. q **C**Et ois lingua cōfiteat^r. i. cor.

poralis z spūalis. i. humana et angelica.

r **C**Quia dñs n^rs iesus christus / in

glia ē dei pa. **A**y. q^o p^rm deitatē est vna

gloria p^ris z alijs.

gloria p^ris z alijs.

gloria p^ris z alijs.

gloria p^ris z alijs.

gloria p^ris z alijs.

gloria p^ris z alijs.

gloria p^ris z alijs.

gloria p^ris z alijs.

gloria p^ris z alijs.

gloria p^ris z alijs.

gloria p^ris z alijs.

gloria p^ris z alijs.

gloria p^ris z alijs.

gloria p^ris z alijs.

gloria p^ris z alijs.

gloria p^ris z alijs.

gloria p^ris z alijs.

gloria p^ris z alijs.

gloria p^ris z alijs.

gloria p^ris z alijs.

gloria p^ris z alijs.

gloria p^ris z alijs.

gloria p^ris z alijs.

gloria p^ris z alijs.

gloria p^ris z alijs.

gloria p^ris z alijs.

gloria p^ris z alijs.

gloria p^ris z alijs.

gloria p^ris z alijs.

gloria p^ris z alijs.

gloria p^ris z alijs.

gloria p^ris z alijs.

gloria p^ris z alijs.

gloria p^ris z alijs.

gloria p^ris z alijs.

gloria p^ris z alijs.

gloria p^ris z alijs.

gloria p^ris z alijs.

gloria p^ris z alijs.

gloria p^ris z alijs.

gloria p^ris z alijs.

gloria p^ris z alijs.

Expurga te vetus
fermen
tum: vt

sitis zc. Ante ini

tiā illi^o epl^a scribit.

sanct^o Paulus di.

Mescitis q^o modi

cū fermentū totā

massā corrūpit.

Tunc sequit^r eplā

hodie. Vbi notā

dū q^o p^r tpe christⁱ

trāsiuit a mortali

tate ad immortalita

tē: ad quā etiā i ge

nerali fac nos trāsi

re q^o pascha digne

celebram^o z digne

cōicamus. Et ad h

monet nos apl^s in

p^resenti eplā dicens:

s **C**Expurgate

ve. fer. i. corrupti

onē cuiuslibet pcti

mortal. Scīdū q^o

p^r fermentū hic apl^s

intelligit pctm: q^o

sicut fermentū cor

porale si diu mact

in massa anteq^{ue} ex

eo sit panis: totam

massā corrūpit z

imutat: facitq^{ue} ipsā

acidā: sic ip^sm pec

catū totaz massā

generis hūani cor

rupit in trāgressio

ne p^rmi hōis: z ad hoc

immutat hōiem et

opa. Et vocat pctm hic vet^{us} fermentū: q^o

facit hōies fieri siles adē: facitq^{ue} diffiles

iesu christo: cui^o vita erat i nouitate scita

tis: z vitat^r z grē. t **C**Et sit. i. ēē possi

ble

Postilla

D

En die Pasche. i. ad Chof.

V. b. quasi i medio.

Expurgate ve

tas fermentū: ut sitis

ne p^rmi hōis: z ad hoc

immutat hōiem et

opa. Et vocat pctm hic vet^{us} fermentū: q^o

facit hōies fieri siles adē: facitq^{ue} diffiles

iesu christo: cui^o vita erat i nouitate scita

tis: z vitat^r z grē. t **C**Et sit. i. ēē possi

ble